

Langpootmuggen en verwanten

Doel:

Kennismaking (types, biotopen)

Welke kenmerken zijn belangrijk?

Hoe neem ik goede foto's?

Enkele voorbeelden met hun kenmerken

Kris Peeters, Zwijndrecht

peeters.heyrman@scarlet.be

Voor de meeste mensen zijn langpootmuggen saaie, grijsbruine dieren :

Maar er zijn iets meer dan 300 soorten in België,

onder andere (namen tussen ' ' zijn niet officieel) :

Tijgerlangpootmuggen

Kamlangpootmuggen

'Maanlangpootmuggen'

'Veenlangpootmuggen'

Reuzenlangpootmuggen

'Marmerlangpootmuggen'

'Kortvleugels'

'Beeklangpoten'

Daarnaast zijn er de Stelmuggen, meestal als aparte familie beschouwd, nog vormenrijker dan de echte langpoten:

fijn gevlekte vleugels...

of lange snuit...

of helemaal oranje...

of mooi getekend...

met 'ogen'...

of spinachtig...

of blinkend zwart...

of heel breekbaar...

enz...

En tot slot twee volledig aparte families die vaak met langpootmuggen verward worden :

Glansmuggen

Wintermuggen

FOTOTIP 1: Goede belichting is heel belangrijk om genoeg details te zien, zeker bij kleinere soorten. Zonlicht of flits zijn beiden goed.

MAAR.....

FOTOTIP 2: Overmatige belichting kan een deel van het dier onzichtbaar maken door beschaduwing (links) of door reflectie (midden en rechts). Hierdoor zijn vooral de vleugeladering en vleugeltekening soms moeilijk of helemaal niet af te lezen.

FOTOTIP 3: De beste foto neem je schuin boven het dier zodat je bovenzijde en zijkant kan zien. Maar meer foto's uit verschillende richtingen is beter omdat de kans zo groter is dat meer details zichtbaar zijn.

Boven- en zijkant goed te zien (maar de vleugels reflecteren te veel 😞)

Deze bovenkant laat de kenmerkende zwarte zijstreep op het borststuk niet zien, dus is een tweede foto nodig

..... neem dus best die tweede foto !

FOTOTIP 4: Laad ook foto's van details op.

Je kan de oorspronkelijke foto van het volledige dier best bijnijden tot bvb. kop en borststuk of de achterlijfspunt en die bijgesneden foto's opladen. Zo gaan de details niet verloren. Op waarnemingen.be worden de foto's namelijk sterk beperkt in grootte.

Bijvoorbeeld onderstaande foto van *Tipula unca*. Voor de determinatie zijn o.a. kop, borststuk en achterlijfspunt belangrijk.

voor opladen: 4.560 kB (4000x3000 pixels)

na opladen: 60 kB (800x600 pixels)

Geen verschil op het eerste zicht, maar wel als je inzoomt (volgende slides)

Na inzoomen op het kop en borststuk → details minder goed zichtbaar als alleen de foto van het volledige dier gepost wordt en je dan moet inzoomen om de details te zien.

Detail gepost op waarnemingen.be

ingezoomd van de 60kB-foto

Hetzelfde na inzoomen op de achterlijfspunt → details minder goed zichtbaar als alleen de foto van het volledige dier gepost wordt en je dan moet inzoomen om de details te zien.

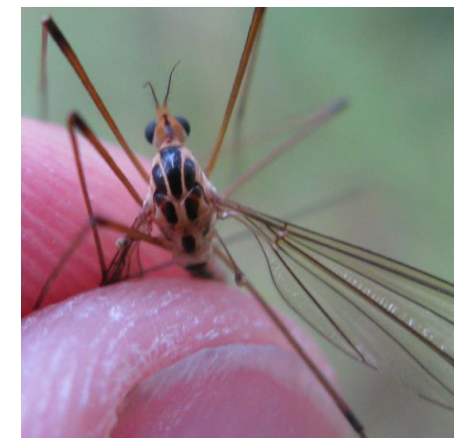
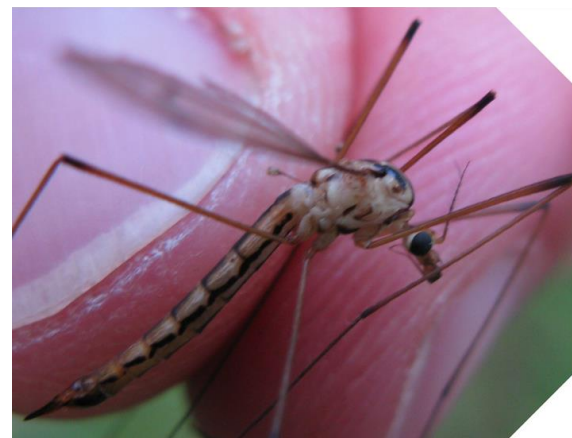
Detail gepost op waarnemingen.be

ingezoomd van de 60kB-foto

FOTOTIP 5: Een langpootmug in de hand is soms beter (vaak meer contrast) in beeld te brengen

Vergelijk hieronder de vleugeladering van dit (hetzelfde) dier

Vangen gaat ook met de hand, ze kunnen tegen een stootje!
Houd één vleugel bijna helemaal vast en laat het dier rusten op je vinger.
Uiteraard niet bij de poten nemen...

Determineren van alle inlandse langpootmuggen met vleugellengte van >1 cm én de kleinere langpootmuggen met vleugeltekening, samen zo'n 180 soorten:

Te downloaden :

Website = ccw.naturalis.nl (géén www voor tijpen!)

Klik de tab 'Literature'

Tijp bij 'Author' : Peeters

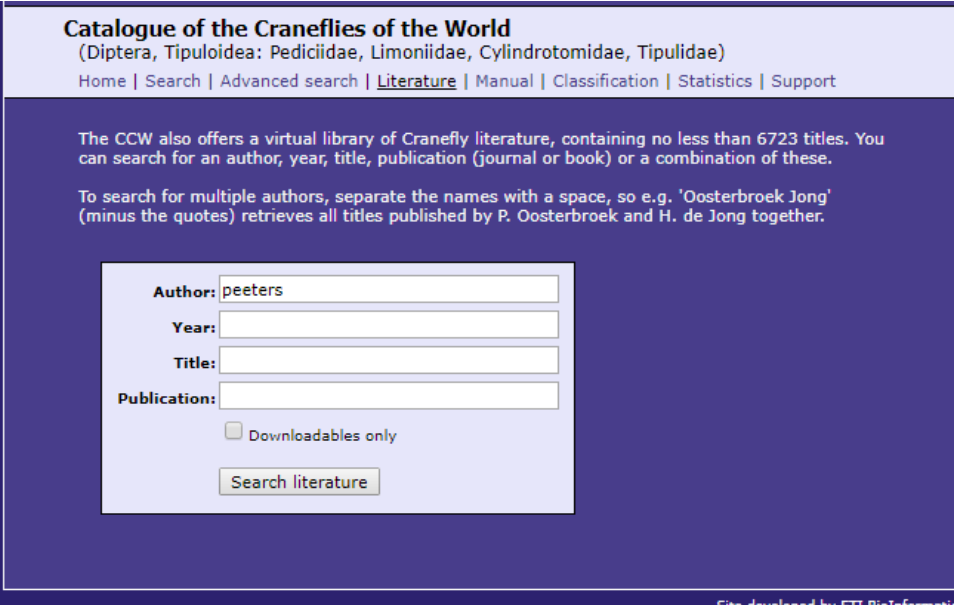
Er volgt een lijst van 14 pdf-bestanden

-inleiding

-tekstje over terminologie

-een korte hoofdtabel die verwijst naar deeltabellen

-11 deeltabellen

Catalogue of the Craneflies of the World
(Diptera, Tipuloidea: Pediciidae, Limoniidae, Cylindrotomidae, Tipulidae)

Home | Search | Advanced search | [Literature](#) | Manual | Classification | Statistics | Support

The CCW also offers a virtual library of Cranefly literature, containing no less than 6723 titles. You can search for an author, year, title, publication (journal or book) or a combination of these.

To search for multiple authors, separate the names with a space, so e.g. 'Oosterbroek Jong' (minus the quotes) retrieves all titles published by P. Oosterbroek and H. de Jong together.

Author:

Year:

Title:

Publication:

Downloadables only

Site developed by FTI BioInformatie

Op de site vind je informatie over ALLE lanpootmuggen ter wereld ! Ook veel foto's van inlandse soorten.

... Of post je waarneming met foto's op www.waarnemingen.be en je krijgt zo snel mogelijk antwoord !

Voorbeeld 1:

- borststuk geel met 3 zwarte lengtestrepen
- achterlijf geel met zwarte bandering (geen zwarte lengtestreep)
- het eerste achterlijfsegment (kort) is zwart met een geel ruitje

→ Voldoende om te herkennen als
Nephrotoma flavipalpis

De meeste soorten hebben (nog) geen Nederlandse naam.
Deze soort zou 'gewone tijgerlangpoot' kunnen worden.

Vrij algemene soort, ook in tuinen.

Voorbeeld 2:

- witte maanvlek in de vleugel naast het zwarte stigma (let op de belichtingsproblemen in de bovenste foto!)
- oranjebruin lichaam
- mannetje: onduidelijke strepen op het borststuk en achterlijfspunt is rood en opgezwollen
- vrouwkje: duidelijke bruine strepen op het borststuk en één achterlijfsegment is donkerder
- de groene ogen zijn opvallend maar komen ook bij andere soorten voor.

→ Voldoende om te herkennen als *Tipula lunata*

Deze soort zou 'gewone maanlangpoot' kunnen worden.

Algemene voorjaarssoort in grasland en open bos.

Voorbeeld 3:

- in 1 oogopslag te herkennen aan het kleine langwerpige zwarte vlekje midden in de vleugel als *Tipula fulvipennis* (letterlijk: bruinvleugellangpoot)
- Zeldzaam in grasland en open bos

Voorbeeld 4:

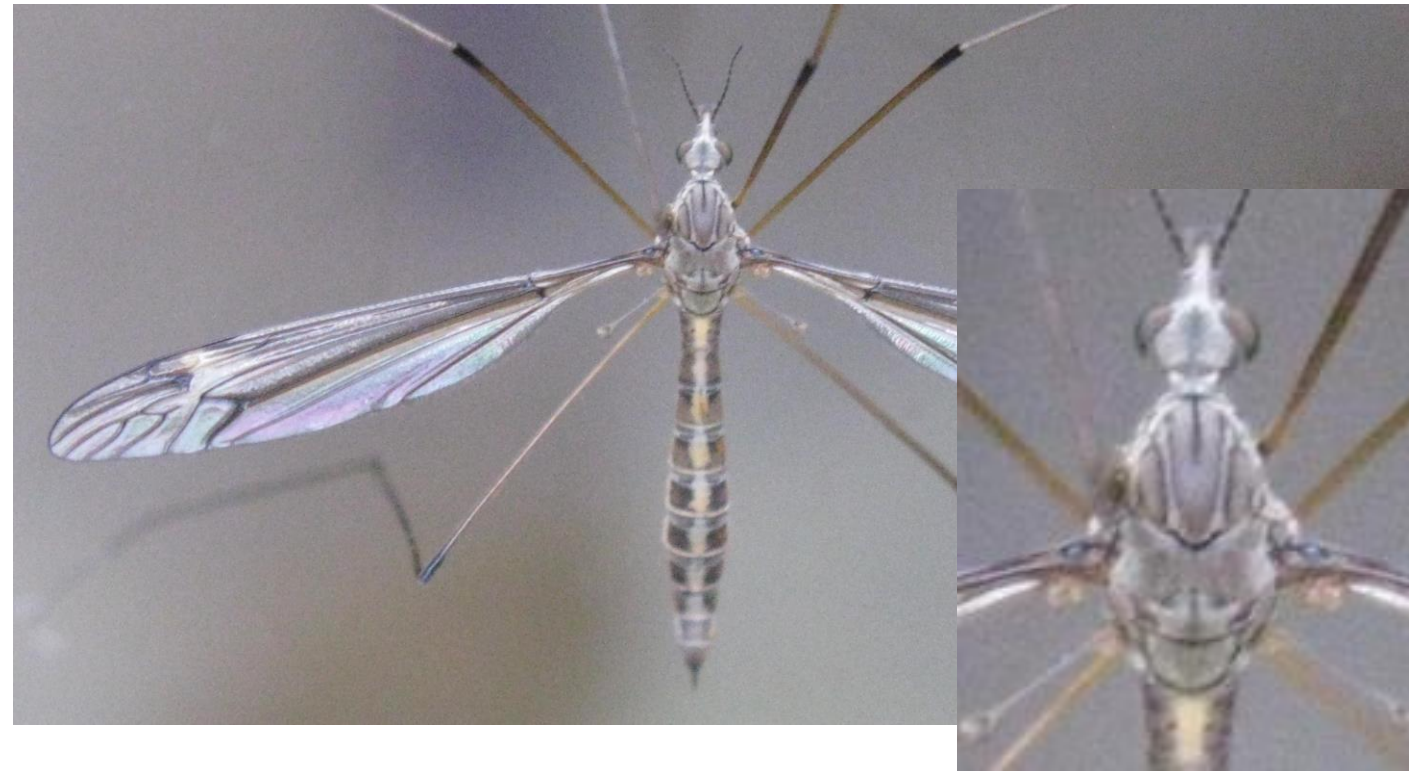
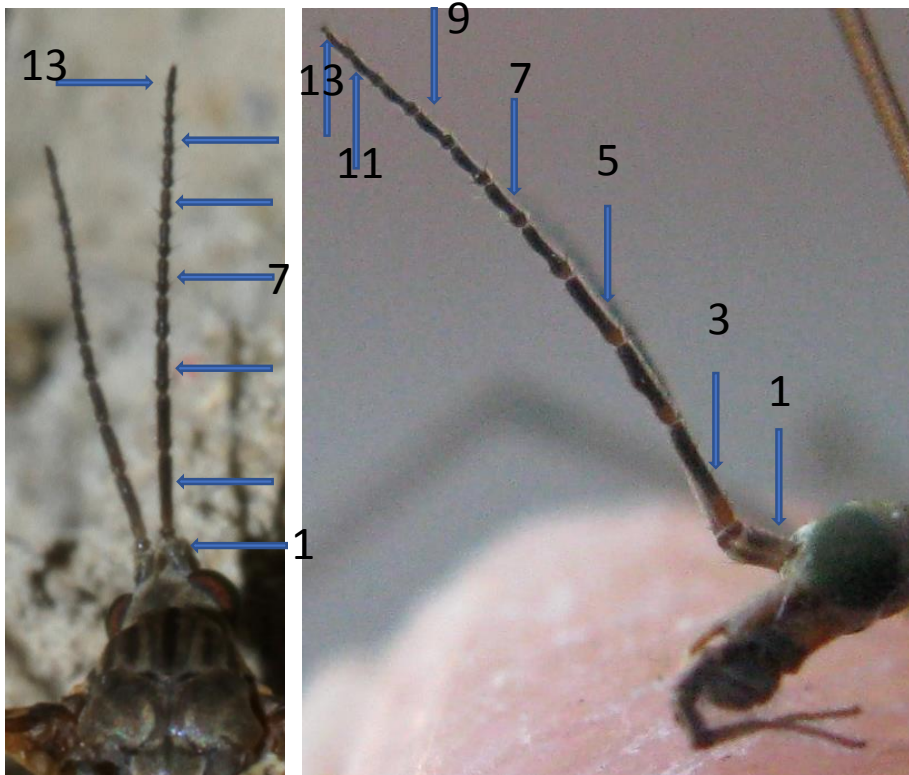
- unieke gele tekening op het zwarte achterlijf
- grote stigmavlek reikt tot halverwege de vleugelbreedte
- zwart vlekje op de geelbruine achterdij

- Deze combinatie is voldoende om te besluiten tot *Ctenophora festiva*, een kamlangpootmug.
- Vrij zeldzaam, larven in rottend hout

Voorbeeld 5: wijfje (een wat moeilijker geval!)

- lichte middenstreep op het achterlijf
- fijne tekening op borststuk
- lichte vleugelvlek voor het stigma tot halverwege de vleugelbreedte
- donkere langgerekte Y over de vleugel
- laatste (13^e) antennelid is heel kort zoals in de rechtse figuur hieronder (links: andere soort)

-bij de juiste lichtinval: een lichte lengtestreep over de vleugel

→ *Tipula lateralis*,
(‘Beeklangpootmug’ in de toekomst?)
Vrij algemeen aan oevers en beken)

Het kan niet altijd even gemakkelijk zijn....

Voorbeeld 6: wijfje

- volledig zwartgrijs lichaam
- unieke vleugeladering met drie gevorkte aders in de vleugeltop
- poten zwart, behalve wat lichter aan de basis

→ Deze combinatie is voldoende *Tricyphona immaculata*, de 'zwarte moerassteltmug' zou ik ze noemen.
Vrij algemeen in moeras en moerasbos

Voorbeeld 7: mannetje

- drie zwarte ringen op de poten
- vleugels met vlekken aan de voorrand en bewolking over heel de vleugel
- achterlijf licht met zwarte ringen (duidelijker aan de bovenzijde)

→ *Limonia nubeculosa*, 'drieringsteltmug'
Algemeen in tuinen en bossen

Voorbeeld 8: wijfje

- lichtbruin achterlijf met donkere middenstreep
 - grijs borststuk met donkerder lengtestrepen
 - vleugels met een donker stigma en verder niet getekend
 - dijen volledig lichtbruin, de meeste andere langpootmuggen hebben lichte dijten met een donkere tip
 - de achterlijfaanhangsels vormen een tangetje en sluiten niet aaneen zoals dat bij andere soorten wel het geval is
- *Tipula livida*, ik zou ze 'tanglangpootmug' noemen.
Zeldzaam in moeras en moerasbos

Voorbeeld 9: mannetje

- bewolkte vleugels
 - achterlijf lichtbruin met donkere middenstreep en donkere tip
 - borststuk grijs met donkergrijze lengtestrepen
 - het middelste paar van die strepen is recht, maar de kortere strepen ernaast zijn komma-vormig
- *Tipula unca*, 'kommalangpootmug'
Zeldzaam in moeras en moerasbos

Uitsmijter: een oranje nekkraag is géén determinatiekenmerk !
Het gaat om mijten (parasieten of reizigers?)

